

Bekir Küçükay ile Söyleşi

Behzat Cem Güneç
info@myklasikgitar.com

Ülkemizde 80'lerde ve 90'larda klasik gitara bakış açısı nasıldı ayrıca sormak istediğim 71 yılında darbe olduğunda 13 yaşındaydınız 80 yılındaki darbe sırasında yeni mezun olmuştunuz bu olaylar psikolojik olarak sizi, müziğe geleceğe bakış açınızı nasıl etkiledi?

Gerçekten ülke olarak kötü günler yaşadık ama ben müzik yoluyla bütün bunların ruhsal anlamda üstesinden gelmeyi başarabildim. Belki bestelerin oluşumu da bütün o içimdeki duyguları, bunalımları ya da güzel şeyleri müziklerim yoluyla kendimce ifade etmeye çalıştım. Yani bir şekilde deşarj olmaya çalıştım, ben o kötülükle kötü zamanları müzikle güzelleştirdiğime kendimce inandım ve buna hiçbir şekilde taviz vermeden devam ettim. O yıllarda gitara bakış açısına gelirsek, bence çok sevilen bir enstrüman gitar. Bunu hissettim, gördüm. Bunun nedenini de bütün telli sazlara- bağlama, kanun, ud gibi- olan ülke olarak olan ilgi, gitarda çok sesliliğe dönüştüğü zaman daha da güzel bir şekilde yansıyor. İnsanlara oradaki o armonik yapının duyurulması, hem de telli bir saz olması daha natürel bir saz olması nedeniyle çok büyük bir ilgi gördü. Halen de bende gitara büyük bir ilgi var.

O dönemlerde imkânlar nasıldı ve günümüzle kıyasladığımız zaman o dönemde en çok nelerin olmasını isterdiniz?

Kendi adıma yaşadığım deneyimler itibarı ile gerçekten büyük bir nota sıkıntısı vardı. Fotokopi çok sonradan ortaya çıktı. O dönemlerde bir parçayı eğer çok seviyorsan oturuyordun yazıyordun. Kendin plaklardan çıkartarak o şekilde çalmaya çalışıyordun. Bunun gibi repertuar açısından büyük zorluklar vardı. Sonra bir başka zorluk da kayıt elde etme. Tesadüfen plakçada bir gitar plağı bulursak onu elde ediyorduk, hemen onu dinliyorduk. Oradan takip etmeye çalışıyorduk. Görüntülü bir şey yok. Bir şeyi öğrenirken, kendinizi geliştirirken görmek istiyorsunuz, ama onu göremiyorsunuz. Onun çok büyük bir eksikliği vardı. Ancak resitale ya da orkestraya çalmaya gelen gitaristleri izleyerek. Bizler aşağı yukarı senede bir kere ya 2 kere, en fazla 3 kere böyle bir şeye şahit olabiliyorduk. Ama benim Ankara'daki dönemlerimde 3'ü geçmiyordu. Onları biz bir nevi sünger gibi emiyorduk.

Hocam, konserler haftalarca konuşuluyormuş diye duydum ben?

Tabi öyle. Şimdi çok çabuk tüketiliyor. Ben Ankara'da değişik repertuarlarla senede bir konser yapıyordum. Ama her konserin yankıları devam ediyordu. Eleştirileri oluyordu, beğenenler beğenilerini sunuyorlardı, eleştirileri olanlar eleştirilerini söylüyorlardı. Bütün müzisyenler de takip ediyordu o zaman. Diyelim ki operadan arkadaşlar da gelip konserleri dinliyordu. Onlar bana kendi fikirlerini söylüyorlardı. Mesela sahnede bazı eksikliklerim varsa onları düzeltme açısından olumlu eleştirilerde bulunuyorlardı. Pek kolay değil tabi, ama bir gelecek kaygısı düşünmedim hiçbir zaman. Sadece kafama koyduğum hedefe ulaşmak için çalışıyordum. Gerisini çok fazla düşünmüyordum. Sadece o çalışmalar esnasında girdiğimiz sıkıntılar, dönem dönem bunalımlar oluyordu. Onları müzik yoluyla sonunda aşmaya çalışıyordum.

Bugüne kıyaslarsak en çok nelerin olmasını isterdiniz?

Bugünkü imkânlardan en çok şunu isterdim. Bugün internet üzerinden şu anda bile görmeyi istediğimiz, arzu ettiğimiz bir insan nasıl icra ediyor, bir eseri bir tık mesafesi denilen olayla karşımıza gelebiliyor. Bu çok müthiş bir özellik. Bunun olmasını isterdim o dönem. Çünkü çok merak ediyordum bir John Williams'ın konser performansını. Hep duyuyorduk mükemmel olduğunu, ama ona bir de kendiniz şahit olmak istiyorsunuz. Öyle bir şansımız olmadı, ama şimdi bugün baktığımız zaman işte John Williams'ın bir konserini çok rahatlıkla izleyebiliyoruz. Onun nasıl çaldığını, tekniğini, o mükemmel tekniğini izleyebiliyoruz. Aynı şekilde, bütün dünyada istediğiniz insanları izleyebiliyorsunuz. Birçok insandan birçok şeyler öğrenebiliyorsunuz. Şimdi olumlu bir şekilde bakarsak çok güzel bir okul gibi aslında. Çok büyük kolaylıklar sağlıyor. Şöyle söyleyeyim; çok basit bir şey için çok uzun süre kafa yoruyorduk. Bir tırnağın şekillendirilmesi, bir teli nasıl çekeceğimiz, bir tele nasıl basacağın

bile bir muamma gibiydi. Birçok şeyi deniyordun. O yanlışlar ve doğrular birbirini götürüyor, deneme-yanılma yöntemi ile yıllar içinde bir teknik oturtuluyordu. Ama belki şimdi olsa çok daha kısa sürede bir yol alınabilirdi diye düşünüyorum. Enerji daha tasarruflu kullanılabilirdi.

Keman bölümünden mezunsunuz keman eğitiminizin klasik gitarist olarak size kattıkları nelerdir?

Sol elime bir katkısı olduğunu zannediyorum hem duyum açısından hem entonasyon açısından. Benim gitarda kullandığım ve geliştirmeye çalıştığım sol el tekniğim keman tekniğine benzer. Vibratolar sonra daha uzun seslerle çalma. Cümle yapıları kemanda daha uzadığı için gitarda da onu taklit etmeye, mümkün olduğu kadar uzun uzun sesleri tınlatmaya çalıştım. O anlamda bana katkıları oldu.

Keman ile Klasik Gitarı karşılaştırdığınız zaman bu iki disiplin arasında ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?

Keman, piyano çok daha eskiye dayandığı için bunlar bütün dünyada ekolleri belirlenmiş çalgılar. Rus, Fransız, İngiliz ekolleri gibi bütün bu ekoller bir potada eritilmiş, sonra da bir sonuca ulaşılmış, oturmuş bir gelenek haline gelmiş. Günümüzde de okullarımızda oturmuş bir mantık üzerinden çalışıyoruz. Gitarda ise halen keşfedilen ve geliştirilen teknikler var. Hem yapısı itibarı ile hem icrası itibarı ile tam oturmuş bir saz değil gitar. Yanlız birikimlerin sonucunda gitarda da zannederssem günümüzde artık keman ve piyanoya bir benzetme yaparsak şimdi yavaş yavaş bunların oturduğunu da söyleyebilirim. Benim düşünceme göre kemanda aslında çok daha rahat, kolay bir yol alabiliyordum. Daha kolaylıkla aşabiliyordum. Bu benim için öyleydi, ama gitarda yol almak biraz daha zor. Kemanda entonasyon eğer düzgünse gerisi teknik kısma kalıyor. Tabi entonasyon problemi çok önemli, yani düzgün seslere basabilmek. O anlamda kulağa kulağın gelişimi açısından, sesleri doğru duyma açısından, hem öyle bir etkisi oldu. Ama teknik olarak zannederssem klasik gitar biraz daha karmaşık. Tabi bana öyle geldi. İleri seviyede zorluk bütün enstrümanlar için geçerlidir. O yüzden tam bir ayırım yapamayacağım.

Avrupa kültüründe özellikle İspanya'da müzik disiplinlerini incelediğimiz zaman çok geniş bir hoşgörü ortamı görüyoruz. Müzisyenler olumsuz bile olsa birbirleri hakkındaki fikirlerini yapıcı bir şekilde dile getiriyor. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Şöyle söyleyebilirim gerçekten sıkıntılı dönemler geçirdik müzisyen olarak. Sanırım bizde aşırı derecede yabancı düşkünlüğü vardı. O dönemde de vardı, bu dönemde de halen devam

ediyor. Ben bunun kırılmasını isterdim. Çünkü toplum kendi sanatçısına daha çok değer vermeli ki, oradaki sanat olayları gelişsin. Böylece daha çok konser imkânları sağlanabilir, tanıtılabilir. Böylelikle hem insanlara daha çok yararlı olunabilir, hem de sanatçının kendisini geliştirmesi açısından bir destek olunması gerekir. Ama bizde bunun pek böyle olmadığını, daha katı bir eleştiri ile eleştirildiğini, daha yapıcı değil de yıkıcı olduğunu görüyorum. Bu da insanı tabii ki kırıyor. Siz bütün iyi niyetinizle bir şeye hazırlanıyorsunuz, belki o gün gününüzde de olmayabilirsiniz. Her şey çok mükemmel olacak diye bir şey yok. Neticede insan bir makine değil, daha hoşgörü ile yaklaşılması gerektiğini düşünüyorum. İnsanların birbirlerini olumsuz eleştirileriyle bir yere varılamayacağını düşünüyorum. Aynı şekilde eğitimde de bunu ben böyle düşünüyorum. Bir öğrenciye bile ders verirken onu küçümseyerek, onu aşağılayarak, hırpalayarak bir yol alma yöntemi ile değil de, neden bir problem çözülemiyorsa o problemin nedenlerini araştırıp, neden o problemlerin çözülememesi üzerine giderek, olumlu bir şekilde yaklaşarak, öğrenciye moral vererek yol aldirmek gerekiyor. Aynı şekilde bu sanatçılar için de, sanat için de böyle. Bence daha çok insanların birbirlerine hoşgörü ile yaklaşması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle bizim gibi gelişmekte olan bir ülkede insanlara katkılı olabilmek için daha çok el ele vermek, kendi ülkemize daha çok katkı sağlamanın gerektiğini düşünüyorum. Bu eleştirilerin, bu hedeflere bizden daha uzağa ittiğini düşünüyorum. Daha çabuk varacağımız noktalara kendimizi hırpalayarak daha uzun mesafelerde yol alıyoruz. Yani zaman geçtikçe insanlar doğruları belki görüyorlar, ama zamanda o arada geçmiş oluyor.

Genç gitaristlerin müzik eleştirisi yaparken özen göstermeleri gereken noktalar nelerdir?

Ben eğitmen olarak şöyle bir değerlendirme yapıyorum. Hem okulda uzun yıllar çalıştığım için, hem de kendi çevremdeki arkadaşarımdan, o genç öğrencilik yıllarımı düşündüğüm zaman öğrencinin psikolojisi biraz farklı oluyor. İnsanlar bir şeye ilk başladıkları zaman, biraz bir şey yaptıkları zaman, onu çok fazla önemsiyorlar. Hatta belki çok kısa bir süre içinde, kendini kendi için de çok önemli bir noktaya koyuyor. Böylelikle dinlediği bir insana çok aşırı bir eleştiride bulunuyorlar. Çok ünlü bir isim bile gelse onu beğenmediğini ifade ediyor, ya da çok katı bir şekilde, olmayacak şekilde eleştiriler duyuyorum. Bütün bunları kendi içimde tersine çevirmeyi, kendi etrafımda böyle olaylar oldukça bütün bunlara daha olumlu bakılması gerektiğini; en azından eleştiri yapılacaksa eleştiri yapan insanların da orada biraz yol alması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü dışarıdan bakıldığı zaman, her şey çok basite indirgenebilir, çok kolay gözükebiliyor. Ama o etkinliğin arkasındaki hazırlık dönemlerini düşünürsek, baya çok büyük bir emekle sahneye çıkılıyor. Çünkü insanlara karşı sorumluluğunuz var yorumcu olarak, icracı olarak. Orada çıktığınız zaman sizin en azından iyi niyetinizle en iyisini yapmaya çalışmanız gerekiyor. İnsanlara duyduğunuz saygı, hem kendinize hem müziğe, hem de dinleyiciye orada hissediliyor. Bunun farkına varmayan öğrenci bu aşamalardan geçmediği için daha katı, daha acımasız eleştirilerde bulunuyor. Ama şunu da izliyorum ki, aynı öğrenciler o sahneye çıktıkları zaman, onu yaşadıkları zaman, oradaki gerçekleri kavradıkları zaman bu eleştirilerini biraz daha törpülenmiş görüyorum. O yüzden önyargılı yaklaşımlara ben karşı çıkıyorum.

Gitar öğrencisinin yeni bir müzik türünü, eserini ya da gitaristi dinlerken kendisine en fazla faydayı sağlamak için nasıl yaklaşması gerekmektedir?

Bence öğrencilerin çok geniş düşünmesi gerekiyor. Her zaman ben şunu öneriyorum öğrencilere; bütün konserlere gitmelerini, yeni şeyleri mümkün olduğu kadar takip etmelerini. Eğer kötü bile olsa, bir etkinliğin neden kötü olduğunu irdelemelerini, kötüden bile bir ders çıkarmalarını, kendilerine fayda sağlayacak bir şey çıkarmalarını öneriyorum. Acaba pozisyonundan dolayı mı kötü, müzikal düşüncesi mi kötü.. Bunun anlaşılıp buradaki olumsuzlukları kendilerine olumlu bir şekilde yansıtılmalarından birçok şey edinebileceklerini düşünüyorum. Sonra yeni müzikler anlamında düşünürsek, önce eskilerden bir altyapı oluşması gerekiyor. Birden bire zıplama ile gelişme olmuyor. En büyük eksikliği de şurada görüyorum. Bazı dönemler es geçiliyor; klasik dönem ya da barok, romantik dönemler kullanılmadan direk günümüzdeki müziklerle ilgileniliyor. Hâlbuki bu öyle bir şey ki tarihten gelen bütün dönemlerin etkileri günümüzde bir potada. O bilgileri alarak diyelim ki bir Rönesans, barok, klasik, romantik ve modern müzik. Bunların hepsine hâkim olduğunuz zaman günümüzün müziğini en doğru şekilde icra edeceğinize inanıyorum. O yüzden bir şeyi incelerken biraz da geçmişe doğru gitmeleri gerektiğini ve buradan en fazla faydayı alabileceklerini düşünüyorum.

Orkestra ile çalmak nasıl bir duygu, kadans bölümünden önceki sessizlik sırasında neler hissediyorsunuz?

Orkestra ile çalmak çok güzel bir duygu. Ayrıca gitar gibi bir enstrüman ile orkestraya çalmak bence çok özel. O yüzden çok seviyorum. Mümkün oldukça bu tip çalışmalara devam etmek istiyorum. Heyecan verici, aynı zamanda kişiyi tetikleyici. Daha çok enstrümanınıza hâkim olma yönünde kendinizi de geliştirme fırsatı yakalamış oluyorsunuz. Tabii ki kadans yaklaştıkça bambaşka bir heyecan.. Orada tamamen müziğe odaklanmak gerekiyor, dış etkenden etkilenmeden müziğe odaklanmak gerekiyor.

O an heyecanlanıyor musunuz?

Ben genellikle konserlerimin başında heyecanlanıyorum. Mutlaka biraz heyecanım oluyor. Heyecanımı da seviyorum. Onla baş etme konusunda da kendimi çok eğitmeye çalıştım. Biraz heyecan oluyor, ama o da sonra geçiyor. Aşırı bir heyecanım olmuyor. Yanlış bazı olumsuzluklar heyecana sebep oluyor. Mesela, çaldığımız hava.. Geçen sene İzmir Senfoni Orkestrası ile konserim oldu, 36 derece sıcaklıkta çaldım. Bütün parmaklarım şişti. İşte o zaman daha başka bir heyecan oluyor, çünkü tamamen sizin dışınızdaki etkenlerden dolayı. Nem ve sıcaklık. O atmosfer sizin müziği istediğiniz gibi yapamayacağımız endişesini doğuruyor.

Kompozisyonlarınızda sizi etkileyen öğeler nelerdir?

Tamamen kendi yaşadığım olaylar. Bu bir aşk olabilir, bir isyan olabilir, kırgınlık olabilir... Bütün duygularımı olaylardan etkilenerek yansıtıyorum. Beni gerçekten içten etkilemiş olaylar varsa bunları dışa vurmaya çalışıyorum. Yani bütün parçalarımın içinde bir hikâye var.

İlk yaptığımız halk müziği düzenlemeleriniz dinleyicilerden nasıl tepkiler aldı?

O dönemdeki müzik anlayışı açısından dinleyicilerden olumlu, gitaristlerden olumsuz tepkiler aldı. Klasik Gitar bir batı enstrümanı olduğu için bu tip düzenlemelerin gitara yakışmayacağı düşünüldü. Fakat günümüzde bu tip çalışmaların arttığını, yaygın olduğunu görüyoruz. Bu anlamda düşündüğümde çok olumlu ve anlamlı bir şey yaptığımı düşünüyorum ve keşke daha çok yapsaydım diye hayıflanıyorum.

Bekir Küçükay kimleri dinler, ne tür müziklerden hoşlanır?

Ben bütün müzikleri ayırım yapmadan dinlerim. Kim ne yapıyorsa mümkün oldukça kulak veririm, ama özel olarak 2 müzikte birleşirim zevk alarak; jazz ve klasik müzik. Gitar müziği bunun içinde tabii ki.

3'ünü de açar mısınız hocam?

Jazz'da Bill Evens, Chap Baker, John Goldgin, Jaco Pastorius. Jazz gitarcılardan West Montgomery, Joe Pass. Genç gitarcılardan Dong. Bütün gitarcılarını dinliyorum.

Klasik gitarda özel isimleriniz var mı?

Ben daha çok enstrümanın bir müzik ifade aracı olduğunu düşündüğüm için, beni o anlamda, en çok Julian Bream'in enstrümanda müziği ortaya çıkartması etkilemiştir. Gençlik yıllarımdan beri onu dinlemekten hoşlanırım. John Williams'a teknik mükemmellik açısından

bir ilgim vardır. Yani başka bir türlü izlerim onu da. Ama dediğim gibi müzik açısından, Julian Bream'den dinlemek tercihimdir. İlk gitara başladığım zamanlarda Alrio Diaz, Narciso Yepes'in etkileri üzerimde oldu. Daha sonra David Russell, Barrueco.. Hepimizin bildiği isimler.. Bu şekilde takip etmeye çalışıyorum. En özellikleri bunlar benim için. Klasik müzikte daha içten gelen müzikleri seviyorum. Yapay müzikleri değil de; Tchakovski, Brahms Chopin gibi birçok besteciye dinliyorum.

Üzerinde çalıştığınız yeni projeleriniz var mı?

Yeni projeler var tabii. Kayıtlar gerçekleştirdim Kapadokya'da. Orada Sinan Sungar ile bir inziva gibi Orta hisar'da bir arkadaşımızın evinde, taş bir evin akustiklerinden yararlanarak popüler klasik eserleri kaydettim. Bir de sürpriz bir enstrüman var, onu açıklamak istemiyorum, fikir ortaya çıkmadığı için. Türk Müziği ile ilgili bir kayıt gerçekleştirdim. Şu anda Türkiye'nin şu sıkıntılı günlerini aşmasını bekliyoruz. Bunlar yapılmış olanlar. Önümde de planlarım var. Villa Lobos'ların 80'li yıllarda kaydını gerçekleştirmiştim. 1987 senesinde Filarmoni Dernek'ine kaset kaydı yapmıştım. O kayıt kaset olarak var, mastır bantı olmadığı için. Onu tekrar çalmak istiyorum hem şimdiki teknolojik imkânlarla, hem güzel bir akustik ortamda. Daha sonra Gökhan Somer diye çok sevdiğim bir arkadaşım, kendisi şimdi Ankara'da kompozisyon doktorasını bitirdi, benim parçalarımın yararlanarak bir gitar konçertosu oluşturdu. Şimdilerde onun çalışması içindeyim. Yani o eseri seneye büyük ihtimalle Mersin'de seslendirmek için hazırlık yapıyorum. Onun dışında mümkün olduğu kadar kayıtlar gerçekleştirmek, mümkün olduğu kadar kayıta yönelik çalışmalara devam ediyorum. Birçok projem var, onları gerçekleştirmek için uğraşıyorum.

Son olarak yarın 7 Nisan Ömer Yılmaz'ın ölüm yıldönümü. Anısına neler söylemek istersiniz?

Şöyle söyleyebilirim; Ömer Yılmazla, arkadaşım, çok yakın bir ilişkimiz oldu; hem ailece, hem de 1980'li yılların başında başlayan bir ilişkimiz oldu. Birçok ortamlarda birlikte bulunduk, birlikte müzik icra ettik. Ömer'le müzikte şöyle bir buluşmamız oldu; müzikal anlamda onun da kendini halk müziği ile eğitim desteği de alarak kendini geliştirmesi, bütün benliği ile kendini şan üzerine vermesi, aynı zamanda devlet opera balesinin çok önemli solistlerinden birisidir kendisi. Benim kişisel görüşüme göre de, dünya çizgisinde, dünya çapında bir şancıydı. Ben şunu isterdim ki; Türkiye'deki insanların Ömer'i daha çok tanımalarını. Herkesin bilmesini isterdim Ömer gibi bir insan Türkiye'den, dünyamızın üzerinden gelip geçti. Tek üzüldüğüm şey keşke imkânlarımız olsaydı daha çok şey yapabileseydik. Ömer'in müzik anlamında en büyük özelliği kendini çok iyi yetiştirmesi ve halk müziği ile şan tekniğini bir potada eritebilen ender müzisyenlerden birisi olmasıydı. Onun söyleyiş tarzı beni çok etkiledi. Onun için ben bu çalışmaya büyük bir hevesle katıldım, büyük bir keyif alarak bu çalışmayı gerçekleştirdik. İkimizin arasında bir büyü oluştu Ömer'le sahneye çıktığımızda. O Ankara'da, ben İstanbul'da olduğum için aşağı yukarı hiç provasız çıkardık sahneye. Mesela diyelim ki, Antalya'da konserimiz var. Otel odasında parçaların tonlarına bakar, direkt sahneye çıkıp, icra ederdik. Aramızda büyük bir doğal uyum vardır. Bu, müzikte herkesin arasında olmayan bir şeydir, mümkün olmayan bir şeydir. Bende o şekilde hoşlanıyorum, 2 kişi arasında doğal bir uyum varsa o zaman ortaya bir şeyler çıkabilir, sinerjiden bir enerji doğurma mükemmel bir şekilde vardır aramızda. Onun için o aslında hala

benim için yaşıyor aklımın içinde. Bir tek şuna çok üzülüyorum, Ömer gibi bir sesin bizim yaptığımız Sevda Türküleri dışında tam anlamda profesyonel bir kaydının olmaması. Bunca sene bir müzisyenin gönül vererek bir şeyi çalışması, çabalaması, ortaya bir şeyler çıkartması.. Ömer'in ayrıca en büyük özelliklerinden birisi de Atatürkçü Düşünce Derneği etkinlikleri çerçevesinde adım adım Anadolu'ya, eline sazını da alıp, gidip orada dolaşması. İnsanlara başka bir boyutta Türküleri sunması. Çok büyük katkılar bunlar bence. İnsanlar için bunların daha çok ortaya çıkmasını isterdim. Benim için hala içimde yaşıyor, sadece fiziksel olarak dünyadan ayrılmış.

Hocam değerli vaktinizi ayırdığınız için, ilginiz için çok teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim, güzel bir çalışma yapıyorsun. Ben de seni tebrik ederim

© 2007 www.myklasikgitar.com